

М.М. ФЕДОРОНЧУК

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
Вул. Терещенківська, 2. Київ, 01601, Україна
syst@botany.kiev.ua

**ВИДИ СУДИННИХ РОСЛИН,
ОПИСАНИХ З ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ,
ЇХ ТИПІФІКАЦІЯ ТА КРИТИЧНИЙ
АНАЛІЗ: РОДИНА *APIACEAE* LINDL.
(РОДИ *SANICULA* L. — *TRINIA* HOFFM.)**

Ключові слова: вид, тип, Аріасеае, типіфікація, таксономія, номенклатурна комбінація, поширення, еколого-ценотичні особливості, Україна

У даній статті ми завершуємо публікацію повного списку видів родини зонтичних (*Apiaceae* Lindl.), описаних з території України (роди *Sanicula* L. — *Trinia* Hoffm). Для всіх видів (у тому числі й тих, які тепер приймаються за синоніми) ми вказуємо літературну цитату, основну синоніміку, місце опису, тип (голотип, лектотип) та місце його зберігання, а для деяких критичних таксонів наводимо також свої міркування щодо їх таксономічного статусу. Для тих видів, які нині визнані самостійними, вказуються також їхні еколого-ценотичні особливості та характер поширення в Україні. Список видів (і родів) наводиться в алфавітному порядку.

***SANICULA* L.**

1. *S. crithmifolia* Willd. 1801, Neue Schrift. d. Ges. Naturf. Freund. in Berlin, 3: 419; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 358, pro syn. *Rumia crithmifolia* (Willd.) Koso-Pol.; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 350, pro syn. *R. crithmifolia*.

Вид описано з Криму: «Wächst in Taurien» (за протологом).

Турпс: голотип зберігається в гербарії Вільденова (*B*) під номером 5617.

— На сухих кам'янистих схилах, відслоненнях вапняку у передгір'ї і на Південному березі Криму.

***SCANDIX* L.**

1. *S. falcata* Lond, 1806, Mem. Soc. Nat. Mosc., 1: 57; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 145; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 431, pro syn. *S. australis* L.

Вид описано з Криму: «in Tauria frequens» (за протологом).

Турпс: лектотип зберігається у Москві (*MW*).

2. *S. taurica* Steven, 1856, Bull. Soc. Nat. Mosc., 29, 4: 355; Станков, 1953, в Е. Вульф, Фл. Крыма, 2, 3: 166; Котов, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 229. — *S. falcata* auct., non Lond.: Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 145, p.p.; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 431, pro syn. *S. australis* L.

Вид описано з Криму: «In valle Laspi» (за протологом).

Турп: ?

На сухих схилах у Криму.

Примітка. У гербарії *LE* автентичний матеріал *S. taurica* Steven відсутній. Імовірно, він зберігається у гербарії *H*.

SELINUM L.

1. *S. intermedium* Besser, 1809, Prim. Fl. Galic., 1: 205; Шишк., 1951, Фл. СССР, 17: 201, pro syn. *Peucedanum palustre* (L.) Moench.

Вид описано з околиць Львова: «Leopoli in sylvae Krzywczycensis fruticosus versus pagum» (за протологом).

Турп: «(*Thyselium*) *Selinum intermedium*. Prim. Fl. Gal. Leopoli semel. a me lectam. Herb. W. Besser» (*KW*, lectotypus: Fedoronchuk, hoc loco).

Примітка. Типовий екземпляр (лектотип) зберігається у колекції Бессера в пачці під № 191.

2. *S. podolicum* Besser, 1809, Prim. Fl. Galic., 1: 393 (in Addenda); id. 1822, Enum. Pl. Volhyn.: 12 («*Oreoselinum podolicum*»); Шишк., 1951, Фл. СССР, 17: 195, pro syn. *Peucedanum podolicum* (Besser) Eichw.; Котов, 1955, Фл. УРСР, 7: 593, pro syn. *P. podolicum*; Tutin, 1968, Fl. Europ., 2: 362, pro syn. *P. carvifolia* Vill.; Котов, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 237, pro syn. *P. carvifolia* Vill.; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 394, pro syn. *P. carvifolia*. — *Oreoselinum podolicum* (Besser) M. Bieb. 1819, Fl. Taur.-Cauc., 3: 210, in nota, sine auct. comb.

Вид описано з околиць Заліщик (Тернопільська обл.): «Circa Zaleszczyki et soriosius ad huc circa Kamieniec Podolski in Podolia rossica legit DF.» (за протологом).

Турп: «*Selinum podolicum*. Prim. Fl. Gal. Herb. W. Besser» (*KW*, lectotypus: Fedoronchuk, hoc loco).

Примітка. У гербарній колекції Бессера (пачка № 110), крім цитованого екземпляра, зберігається ще один зразок, але визнати його за автентичний не можна, оскільки він зібраний значно пізніше, ніж уперше було описано вид: «*Oreosel. podol. VIII.21*» (етикетка написана олівцем і не рукою Бессера).

— На лісових галявинах, серед кущів у Лісостепу, рідше — у Степу.

3. *S. schiwereckii* Besser, 1809, Prim. Fl. Galic., 1: 205; id. 1822, Enum. Pl. Volhyn.: 12 («*Thyselium schiwereckii*»); Шишк., 1951, Фл. СССР, 17: 201, pro syn. *Peucedanum palustre* (L.) Moench; Котов, 1955, Фл. УРСР, 7: 589, pro syn. *Calestania palustris* (L.) Koso-Pol.; він же, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 237, pro syn. *Peucedanum palustre* (L.) Moench.

Вид описано з околиць Львова: «Leopoli in sylva Betularum extra fontemmartialem Dni Kratter versus S-W et in fruticeto inter Sknilow et Nawaria» (за протологом).

Турп: «E Galicia [fr.]» (*KW*, lectotypus: Fedoronchuk, hoc loco).

Примітка. Цитований автентичний екземпляр (лектотип) зберігається у колекції Бессера у пачці під № 191. Тут же є ще два автентики з визначенням самого Бессера: «*Selinum schiwereckii*. Prim. E Galic. (fr.) et Volhyn.».

SESELI L.

1. *S. arenarium* M. Bieb. 1819, Fl. Taur.-Cauc., 3: 242, in adnot.; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 501; Котов, 1955, Фл. УРСР, 7: 551; Станков, 1953, в Е. Вульф, Фл. Крыма, 2, 3: 195; Чернова, 1972, Опред. высш. раст. Крыма: 353; Пименов, 1978, Нов. системат. высш. раст.: 194, pro syn. *S. tortuosum* L.; Котов, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 234, pro syn. *S. tortuosum*; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 370, pro syn. *S. tortuosum*.

Вид описано з України: «Ucrainiae» (за протологом).

Турпс: «In areni mobili, haud procul Sorotschenci. Rossia a. 1815» (*LE*, lectotypus: Fedoronchuk, hoc loco; Menitzky, 1990, in herb. caucas. sector).

Примітка. У колекції Бессера (*KW*) також зберігається автентик з визначенням Біберштейна: «*Seseli arenarium* mihi. Ex Rossia minoris silvis arenosis [...]».

— На пісках у Степу, здебільшого по р. Дніпру.

2. *S. campestre* Besser, 1822, Enum. Pl. Volhyn.: 44; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 499; Котов, 1955, Фл. УРСР, 7: 553; він же, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 234; P.W. Ball, 1968, Fl. Europ., 2: 450; Пименов, 1978, Нов. системат. высш. раст.: 194, pro syn. *S. tortuosum* L.; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 370, pro syn. *S. tortuosum*.

Вид описано з Поділля: «In campestribus inter Sawran et Krasnenki. Andrz.» (за протологом).

Турпс: «E Podol. austr.» (*KW*, lectotypus: Fedoronchuk, hoc loco).

— На чорноземах, у степах, на кам'янистих ділянках у Лісостепу, Донецькому Лісостепу та Степу.

3. *S. dichotomum* Pall. ex M. Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc., 1: 235; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 514, cum auct. Pall.; Станков, 1953, в Е. Вульф, Фл. Крыма, 2, 3: 193, cum auct. Pall.; Чернова, 1972, Опред. высш. раст. Крыма: 352; Котов, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 234; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 370.

Вид описано з Криму: «in Tauriae collibus calcareis» (за протологом).

Турпс: «Ex Tauria» (*LE*, lectotypus: Fedoronchuk, hoc loco; Vyalt, 1993, in herb. caucas. sector).

Примітка. У гербарній колекції Бессера (*KW*) зберігається екземпляр (автентик?) з етикеткою, написаною С. Палласом: «*Seseli dichotomum*. Taur.».

— На сухих урвищах і схилах, кам'янистих ділянках, у лісах Гірського Криму.

4. *S. gummiferum* Pall. ex Smith, 1807, Exot. Bot., 2: 121, tab. 120; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 497, cum auct. Pall.; Станков, 1953, в Е. Вульф, Фл. Крыма, 2, 3: 193, cum auct. Pall.; P.W. Ball, 1968, Fl. Europ., 2: 335; Чернова, 1972, Опред. высш. раст. Крыма: 352; Пименов, 1978, Нов. системат. высш. раст.: 195; Котов, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 234; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 371.

Вид описаний за культивованими у Великій Британії рослинами, вирощеними з насіння, завезеного з Криму: «Mr. Lemberg's garden, Boyton, aug. 1806» (за протологом).

Турус: ? (BM).

— На схилах і кам'янистих відслоненнях у Криму.

5. *S. lehmannii* Degen, 1898, Osterr. Bot. Zeitschr., 48: 121; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 498 (неточне цитув.); Станков, 1953, в Е. Вульф, Фл. Крыма, 2, 3: 194; Чернова, 1972, Опред. высш. раст. Крыма: 352; Котов, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 234; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 371.

Вид описано з Криму: «in Tauria. In cacumine montis Ai Petri prope Jaltam, VIII.1898, K.V. Lehmann» (за протологом).

Турус: ? (BP).

— На вапняках у Гірському Криму (на яйлах).

6. *S. pauciradiatum* Schischk. 1950, Фл. СССР, 16: 500; Чернова, 1972, Опред. высш. раст. Крыма: 353; Котов, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 234; Станков, 1953, в Е. Вульф, Фл. Крыма, 2, 3: 195, pro syn. *S. arenarium* M. Bieb.; Тамамшян, 1967, в Гроссгейм, Фл. Кавк., изд. 2-е, 7: 92, pro syn. *S. tortuosum* L. var. *pauciradiatum* (Schischk.) Tamamsch.; P.W. Ball, 1968, Fl. Europ., 2: 337, pro syn. *S. tortuosum*; Пименов, 1978, Нов. системат. высш. раст.: 194, pro syn. *S. tortuosum*.

Вид описано з Криму: «Tauria meridionalis. In jugo Karadagh, in cacumine montis Karagacz. Fl. 20.IX.1928. A. Krystofovicz» (за протологом).

Турус: «г. Карадаг, вершина горы Карагач. 20.IX.1928. Собр. А. Криштофович» (*LE*, holotypus, isotypus).

— На кам'янистих і глинистих схилах Гірського та Степового Криму.

7. *S. petraeum* M. Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc., 1: 235.

Вид описано з Кавказу і Криму?: «Habitat in saxosis Caucasi subalpini et in Tauria rarius» (за протологом).

Турус: «Ex Caucaso Cabardinico» (*LE*, lectotypus: Fedoronchuk, hoc loco; Vuylt, 1993, in herb. caucas. sector).

Примітка. Маршалл Біберштейн, як видно із цитованого протологу, зазначає, що вид, окрім Кавказу, зростає також у Криму. Але, мабуть, Крим вказано помилково, оскільки *S. petraeum* — суто кавказький вид.

8. *S. peucedanifolium* (Spreng.) Besser, 1822, Enum. Pl. Volhyn.: 44, sine auct. Spreng.; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 502; Котов, 1955, Фл. УРСР, 7: 555; він же, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 234, pro syn. *S. peucedanifolium* (Spreng.) Besser; Пименов, 1978, Нов. системат. высш. раст.: 194, pro syn. *S. tortuosum* L.; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 370. — *Bubon peucedanifolius* Spreng. 1819, Syst. Pl., 1: 900.

Вид описано з Поділля і Чехії: «Podolia. Bannatus» (за протологом).

Турус: «In En. Pl. Volh. e Podol. austr. Herb. W. Besser» (*LE*, isolectotypus?: Fedoronchuk, hoc loco; Vinogradova, 1995, in herb. europ. sector, pro «isotypus»).

Примітка. У гербарії *LE* є лише один вищезитований автентичний екземпляр, який В. Виноградова (під сумнівом) прийняла за ізотип. Але оскільки базіонімом *Seseli peucedanifolium* (Spreng.) Besser є *Bubon peucedanifolium* Spreng, то лектотипом слід вважати типовий екземпляр з гербарію *B*, на якому

базується опис шпренгелівського виду. Його дублікат доцільніше було б обрати з автентичних зразків, що зберігаються в колекції Бессера (*KW*) на п'яти гербарних аркушах з визначенням: 1. «*Seseli rigidum* K.E Bannatu»; 2. «*Bubon peucedanifolium* (Pannon)»; 3. «*Seseli rigidum* W.K. Rchb. Germ. Exc. 3018. Bannat, kalkfelsen bei Csiklova. Dr. Wierzbicki (№ 1558)»; 4. «*Seseli peucedanifolium* mihi. Cum varies. E Podol. austr.»; 5. «*Seseli rigidum* W. et K. *S. peucedanifolium* mihi. E Podol. austr. Andrz.».

— На кам'янистих схилах по Дністру і його притоках в Одеській обл.

9. *S. tauricum* Link. ex Spreng. 1825, Syst. Veg., 1: 884; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 491, pro syn. *S. varium* Trev.

Вид описано з Криму: «*Tauria*» (за протологом).

Турпс: ?

10. *S. tenderiense* Kotov, 1955, Фл. УРСР, 7: 636, 555; Котов, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 234; P.W. Ball, 1968, Fl. Europ., 2: 450, pro syn. *S. campestre* Besser; Пименов, 1978, Нов. системат. высш. раст.: 194, pro syn. *S. tortuosum* L.; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 370, pro syn. *S. tortuosum*.

Вид описано з острова Тендер (Херсонська обл.): «RSS Ucr., dit. Chersonensis, distr. Golopristaniensis, peninsula Tender (Tendra), 6.IX.1933, legit. A. Prjanischnikow» (за протологом).

Турпс: «*Seseli arenarium* M.B. Херсонский окр. (раньше Днепровский уезд Таврич. г.), остров Тендер. 6.IX.1925. А. Прянишников» (*KW*, holotypus?).

Примітка. Як засвідчує цитований зразок, рік збору не збігається із зазначеним у протолозі. Не виключено, що в протолозі допущена друкарська помилка, оскільки на цитованому екземплярі рукою автора виду — М. Котова — написано: «*Seseli tenderiense* Kotov. Турпс. Sp. nova, 27.X.1951, М. Котова». Такі ж потае criticae Котова є ще на двох гербарних зразках, зібраних з коси Тендер, але колектори цих зразків — Н. Шостенко і Ф. Левіна (дати збору, відповідно: 9.VII.1926 та 20.VII.1929). Їх ми приймаємо за паратипи. Інших автентичних зразків, де б колектором значився А. Прянишников, у гербаріях *KW* і *LE* не виявлено.

— На приморських лісках, галечниках і ракушняках по берегах Чорного й Азовського морів.

SILAUM Bernh.

1. *S. besseri* DC. 1830, Prodr., 4: 161; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 546; Котов, 1955, Фл. УРСР, 7: 570; він же, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 235, pro syn. *Silaum alpestre* (L.) Thell.; Tutin, 1968, Fl. Europ., 2: 342, pro syn. *S. silaus* (L.) Schinz. et Thell.; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 378, pro syn. *S. silaus*.

Вид описано з Південного Поділля: «in campis apricis Podoliae australis ex Besser» (за протологом).

Турпс: «Podol.» (*KW*, isolectotypus?: Fedoronchuk, hoc loco).

Примітка. Не виключено, що обраний нами за ізолектотип екземпляр був надісланий Бессеру автором виду — Декандалем (почерк на етикетці нагадує

декандолівський). Декандоль описав його на основі виділеного Бессером, але не описаного ним *Silaus alpestris*, кілька екземплярів якого під такою ж назвою «*Silaus alpestris* mihi. *Peucedanum*. E Podol. austr. campis. Herb. W. Besser» зберігаються у колекції Бессера (KW). Оскільки остання назва вже існувала (*Silaus alpestris* L.), Декандоль, описуючи новий вид, перейменував його.

— На солонцюватих луках, солончаках, у Степу, рідше — у південній частині Лісостепу.

SIUM L.

1. *S. lancifolium* M. Bieb. 1819, Fl. Taur.-Cauc., 3: 230, non Schrank (1789); Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 463, pro syn. *S. sisaroideum* DC.; Котов, 1955, Фл. УРСР, 7: 545, pro syn. *S. sisaroideum*; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 370, pro syn. *S. sisarum* L.

Вид описано з Криму: «per Rossiam australiorem, usque in Ucrainiam...» (за протологом).

Турпс: «Tanain. Henning, a. 1816» (LE, lectotypus: Fedoronchuk, hoc loco, in herb. caucas. sector).

Примітка. У колекції М. Біберштейна (LE), крім цитованого екземпляра, обраного нами за лектотип, зберігаються ще три автентичні зразки: «*Sium latifolium*. Grischkova a. 1816», «*Sium latifolium*. Umbellae seminiferae. Grischkova a. 1815», «*Sium latifolium* varietes? Taschanu stagno a. 1815».

2. *S. podolicum* Besser ex Rechb. 1832, Fl. Germ. Excurs.: 479; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 463, pro syn. *S. sisaroideum* DC.; Котов, 1955, Фл. УРСР, 7: 545, pro syn. *S. sisaroideum*.

Вид описано на основі бессерівських зразків, але у протолозі його місцезростання не наводиться, є лише посилання на виділений Бессером вид «*S. podolicum* Bess.».

Турпс: ?

Примітка. У колекції Бессера (KW), а також у гербарії LE дублікати автентичних зразків відсутні (оригінали, ймовірно, знаходяться у гербарії В).

SMYRNIUM L.

1. *S. nudicaule* M. Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc., 1: 238; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 223, pro syn. *Danaa nudicaulis* (M. Bieb.) Grossh.; Котов, 1955, Фл. УРСР, 7: 508, pro syn. *D. nudicaulis*; Tutin, 1968, Fl. Europ., 2: 342, pro syn. *Physospermum cornubiense* (L.) DC.; Котов, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 230, pro syn. *Ph. cornubiense*; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 416, pro syn. *Ph. cornubiense*.

Вид описано з Криму і Кавказу: «In sylvis Tauriae Caucasiq̄ue inter frutices reperitur» (за протологом).

Турпс: «*Ligusticum lobilii*. Ex Tauria et Caucaso. *Smirnum nudicaule* M.» (LE, lectotypus: Fedoronchuk, hoc loco; Vyalt, 1993, in herb. caucas. sector).

— У лісах, серед чагарників у Донецькому степу та Гірському Криму.

TORILIS Adams.

1. *T. microcarpa* Andrz. ex Besser, 1822, Enum. Pl. Volhyn.: 44, sine auct. Andrz.; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 156, pro syn. *T. ucranica* Spreng.; Котов,

1955, Фл. УРСР, 7: 498, pro syn. *T. ucranica*; він же, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 229, pro syn. *T. ucranica*; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 433, pro syn. *T. ucranica*.

Вид описано з Південного Поділля: «In Pod. austr. Andrz.» (за протологом).

Турпс: «E Podol. austr. ad [...] Нурану» (*KW*, lectotypus: Fedoronchuk, hoc loco).

Примітка. У колекції Бессера (*KW*) зберігаються автентичні зразки, які змонтовані на п'яти гербарних аркушах. На одному з них, обраному нами за лектотип, є вищещитована етикетка.

2. *T. ucranica* Spreng. 1820, in Schult. Syst. Veget., 6: 485; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 156; Котов, 1955, Фл. УРСР, 7: 498, він же, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 229; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 433.

Вид описано з України: «In Ucraina. Besser» (за протологом).

Турпс: ?

Примітка. У колекції Бессера (*KW*), а також у гербарії *LE* автентичні зразки (дублікати) відсутні. Ймовірно, вони зберігаються у гербарії *B*.

— У дубових лісах, на узліссях, серед чагарників, на відкритих схилах у південно-західній частині України та на Лівобережжі (Запорізька і Херсонська області).

TRAGIUM (Spreng.) Rchb.

1. *T. tauricum* Ledeb. 1819, Ind. Sem. Hort. Dorpat; Link, 1819, Enum. Pl. Hort. Berol., 1: 286; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 441, pro syn. *Pimpinella taurica* (Ledeb.) Steud.; Станков, 1953, в Е. Вульф, Фл. Крыма, 2, 3: 189, pro syn. *P. taurica*; Чернова, 1972, Опред. высш. раст. Крыма: 351 pro syn. *P. taurica*; Котов, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 233, pro syn. *P. peregrina* L.; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 433, pro syn. *P. peregrina*.

Вид описано з Криму, але у протолозі місцезростання не вказане («Hab. ...»).

Турпс: «Herb. Ledeb. 1.17.8. e Taur. 23.VII.» (*LE*, syntypi: Fedoronchuk, hoc loco).

— На кам'янистих і сухих схилах, серед виноградників, у садах, здебільшого на Південному березі Криму.

TRINIA Hoffm.

1. *T. biebersteinii* Fedoronchuk, 1978, Ботан. журн. 63, 4: 613; Федорончук, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 232. — *T. kitaibelii* Bieb. 1819, Fl. Taur.-Sauc., 3: 246, quoad pl. taur.; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 357, quoad pl. taur.; Станков, 1953, в Е. Вульф, Фл. Крыма, 2, 3: 184; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 349.

Вид описано з Криму (Гірський Крим, яйла): «In Tauria, legit compere acc. a D. Prescott, 1832» (за протологом).

Турпс: «*Rumia leiogona*. In Tauria, legit compere acc. a D. Prescott, 1832» (*LE*, holotypus, in herb. europ. sector).

— На кам'янистих, дрібноземних схилах у Гірському Криму.

2. *T. hoffmannii* M. Bieb. 1819, Fl. Taur.-Cauc., 3: 244, p.p.; Шишк., 1950, Фл. УРСР, 16: 355, pro syn. *T. hispida* Hoffm.; Котов, 1955, Фл. УРСР, 7: 528, pro syn. *T. hispida*; Федорончук, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 232, pro syn. *T. hispida*; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 349, pro syn. *T. hispida*.

Вид описано з території колишньої Російської імперії «Південної Росії»: «In campis apricis frequens» (за протологом).

Турпс: «*Trinia hispida*. Quae *Pimp. dioica*, Fl. t. c. Ex tanaiceoribus [...] 1816» (LE, lectotypus: Fedoronchuk, hoc loco, in herb. caucas. sector).

Примітка. Вищенаведена цитата з протологу стосується *Pimpinella dioica*, за яку Біберштейн прийняв (у першому томі цитованої праці) *Trinia hoffmannii*, про що він вказує у синоніміці даного виду.

3. *T. kitaibelii* M. Bieb. 1819, Fl. Taur.-Cauc., 3: 246, quoad pl. volhyn.; Федорончук, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 232. — *T. ucrainica* Schischk. 1950, Ботан. мат-лы (Ленинград), 13: 158; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 357; Станков, 1953, в Е. Вульф, Фл. Крыма, 2, 3: 184; Чернова, 1972, Опред. высш. раст. Крыма: 347; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 349.

Вид описано з околиць Кременця (Тернопільська обл.): «... circa Cremenetium Volhyniae, Besser» (за протологом).

Турпс: «*Pimpinella glauca*. Krzemenec.» (LE, lectotypus; KW, isolectotypus: Fedoronchuk, hoc loco).

— На схилах, сухих луках, узліссях у лісостеповій і степовій частинах України.

4. *T. stankovii* Schischk. 1950, Ботан. мат-лы (Ленинград), 13: 159; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 352; Станков, 1953, в Е. Вульф, Фл. Крыма, 2, 3: 184; Чернова, 1972, Опред. высш. раст. Крыма: 348; Федорончук, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 232, pro syn. *T. glauca* (L.) Dumort.; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 348, pro syn. *T. glauca*.

Вид описано з Криму: «Tauria, mons Salamlyar. Fl. 17.VI.1897 et fr. 5.VII.1897, K. Golde» (за протологом).

Турпс: «*Trinia henningii* Hoffm. Крым, горы Саламляр, на каменистом склоне, 23.VI.1897. Собр. K. Golde» (LE, holotypus?, isotypus?).

Примітка. У гербарії LE (колекція типів європейського сектора) є лише два зразки, які В. Виноградова (1994, in herb.) визначила як голотип та ізо-тип, але вони не відповідають даті збору, вказаній у протолозі (не виключено, що дата збору в протолозі вказана помилково). Ще п'ять екземплярів, зібраних з того ж місця, слід віднести до топотипів.

— На сухих схилах у Криму.

5. *T. ucrainica* Schischk. 1950, Ботан. мат-лы (Ленинград), 13: 158; Шишк., 1950, Фл. СССР, 16: 351; Котов, 1955, Фл. УРСР, 7: 524; Федорончук, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 232, pro syn. *T. kitaibelii* M. Bieb.; Виноградова, 2004, Фл. Вост. Евр., 11: 349, pro syn. *T. kitaibelii*.

Вид описано з Поділля: «Ucraina, prov. Vinnitza, in pratis steposis non procul ab oppid. Jampol (fr.) 25.VII.1853, A. Rogovicz» (за протологом).

Турпу: «Подольская губерн., недалеко Ямполья, на целинном месте, 25.VII.1853, А Рогович» (*LE*, holotypus, in herb. europ. sector; KW, isotypus).

Рекомендує до друку
С.Л. Мосякін

Надійшла 21.10 2002

Н.М. Федорончук

Институт ботаники им. Н.Г. Холодного
НАН Украины, г. Киев

**ВИДЫ СОСУДИСТЫХ РАСТЕНИЙ, ОПИСАННЫХ
С ТЕРРИТОРИИ УКРАИНЫ, ИХ ТИПИФИКАЦИЯ
И КРИТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ: СЕМЕЙСТВО *APIACEAE* LINDL.
(РОДЫ *SANICULA* L. — *TRINIA* HOFFM.)**

В данной статье завершён перечень видов *Apiaceae* Lindl. (роды *Sanicula* L. — *Trinia* Hoffm.), описанных с территории Украины и пограничных районов (сюда включены и те виды, которые сейчас рассматриваются в качестве синонимов). Для каждого из них приведены литературная цитата, основная синонимика, номенклатурный тип и место его хранения. Для тех таксонов, которые в настоящее время признаны самостоятельными видами, также представлены их эколого-ценотические характеристики та особенности распространения на территории Украины. Описания некоторых критических видов дополнены номенклатурными и таксономическими комментариями.

Ключевые слова: вид, тип, *Apiaceae*, типификация, таксономия, номенклатурная комбинация, распространение, эколого-ценотические особенности, Украина

М.М. Fedoronchuk

M.G. Kholodny Institute of Botany,
National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

**SPECIES OF VASCULAR PLANTS DESCRIBED FROM
THE TERRITORY OF UKRAINE, THEIR TYPIFICATION
AND CRITICAL TAXONOMIC ANALYSIS: THE FAMILIE
APIACEAE LINDL. (*GENERA SANICULA* L. — *TRINIA* HOFFM.)**

The list of species of *Apiaceae* Lindl. (*Umbelliferae* Juss., genera *Sanicula* L. — *Trinia* Hoffm.) described from the territory of Ukraine, incl. Crimea, is presented. Typification were carried out on the base of the analysis of protologs and study of authentic herbarium material. Literature citations, basionym, type and place of keeping, ecological and chorological peculiarities and new taxonomical information are presented for each species.

Key words: species, type, *Apiaceae*, typification, taxonomy, nomenclatural combination, distribution, ecological coenotic features, Ukraine